

Ýüzünji ýylynda

Category: Edebiyat täzelikleri, Kitapcy

написано kitapcy | 26 январа, 2025

Ýüzünji ýylynda ÝÜZÜNJI ÝYLYNDA

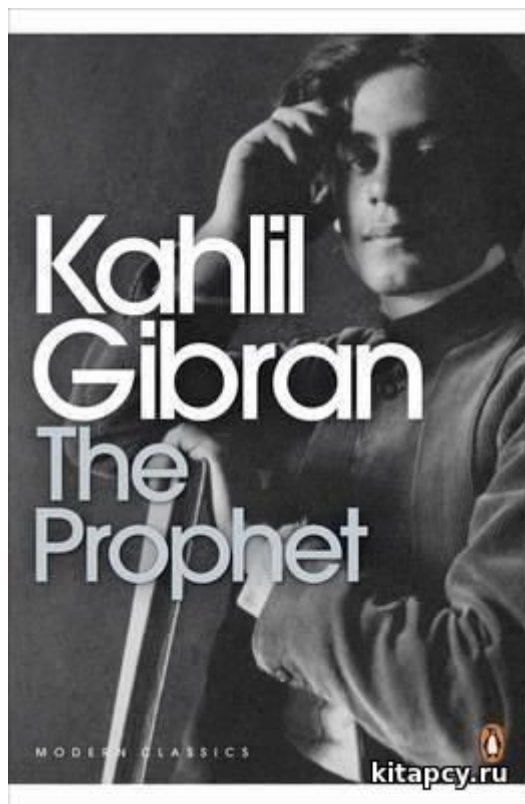

«Pygamber» kitaby hususanam milletleriň we mezhepleriň köp ýeri bolan Amerikada magnawyýetiň agalyk sürýän döwründe öňe saýlandy.

Jebran Halyl Jebranyň «Pygamber» («The Prophet») atly kitabyň Nýu-Ýorkda «Alfred Knopf» neşirýaty tarapyndan iňlis dilinde çap edilmeginiň üstünden 100 ýyl geçdi.

Proza eseri diýseň-ä proza däl, poetiki eser diýseňem – şygry däl, ýöne ol tankytçylaryň köpüsiniň şygry diýip baha beren 26 sany çaklaňrak topbakdan ybarat eser.

Häzirki wagta çenli iň köp satylan üçünji poetiki kitapdygy aýdylýan bu eser ýüz dile terjime edildi.

«Alfred Knopf» açylanyna kân wagt geçmedik ösüp barýan kiçijik neşirýatdy we «Pygamberiň» satuwlary birnäçe ýyldan soň ony dünýäniň iň uly neşirýatlarynyň birine öwürdi.

«Pygamber» kitaby hususanam milletleriň we mezhepleriň köp ýeri bolan Amerikada magnawyýetiň agalyk sürýän döwründe öňe saýlandy.

Liwandan gelen Jebran we onuň göreşjeň ýoldaşlary bir ýere jem bolup, agzybirlikde ýaşamaga edýän çagyryşyny batlandyrdy.

Surat çekmek we heýkeltaraşlyk ýaly başga ukyplary-da onuň şan-şöhratyny belende galdyrdy.

By gelşikli çaga şahsy özüneçekijiligi arkaly ilki Bostonda, zyzndan Mihail Nuaýmeniňem arasynda ýer alan bir topar emigrant edebiýatçy bilen açyp, başlyklygyny eden «Galam» edebi jemgyýetiniňem ýerleşen Nýu-Ýork şäherinde edebiýat we sungat gatlaklaryna täsirini ýetirdi.

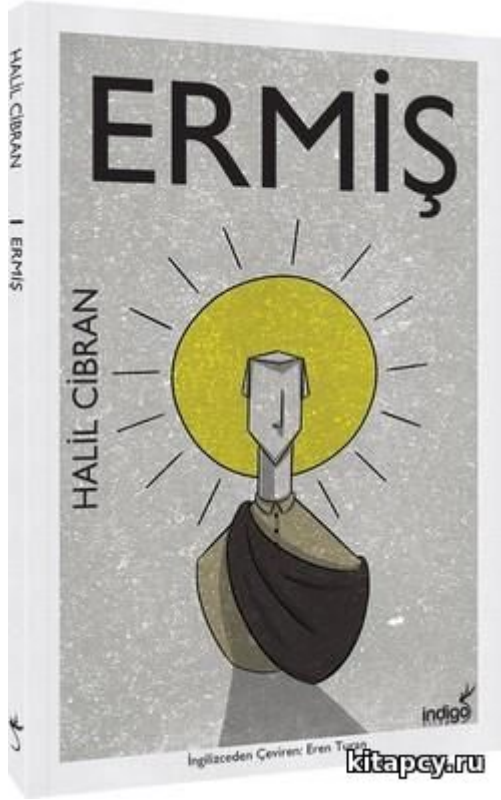
Daşary ýurtda we emigrasiýada hiç kim Bostona 12 ýaşlyja çaga bolup gelip, aýdym aýdyp, pully kart oýnap güzeran dolamaga çytraşýan bikär we alkaş atadan çagalaryny gaçyran ejesi Kamila bilen gelen Bişerri posýologynyň çagajygy ýaly şan-şöhrata ýetip bilmedi.

Kamila Jebran we onuň üç çagasy Bostona 1895-nji ýylda geldi. Jebran bosgunlaryň okaýan mekdebine girdi, bu ýerde surat çekmek ukyby bilen ünsi özüne çekensoň, mugallymy ony şäheriň sungat ketdeleri bilen tanyşdyrdy. Bulam onuň bosgunlar

Üşmeginden çykalga ýolunyň ilkinji ädimi boldy. 1923-nji ýylda «Pygamber» kitaby çap edilende Jebranyň şan-şöhraty arap dünýäsine we käbir Günbatar dünýäsine ýaýylypdy.

Kitabyň birinji neşiri birküç aýyň dowamynda gutardy. 60-njy ýyllarda satuwy hepdede 5 müň ekzemplýardan geçdi. Häzir resmi görkezijiler onuň Şekspirden we Lao Tzudan soň kitaby iň köp satylýan üçünji şahyrdygyna güwä geçýär. Jebran 48 ýaşynda bagryndan kesel tapynyp aradan çykanda sallahdy. Ýaşan ömründe özüniň däl-de, tanyşlarynyň syrny açan birküç sany zenan gatnaşýany bolan eken. Şahyryň iň uly hemaýatkäri «Pygamberiň» sekiz gezek gaýtadan işlenmegine ýardam eden Meri Haskelldi. Iň ýakyn ýoldaşy bolsa Emin er-Reýhanidi. Meniň pikirimçe, Jebran «Pygamberi» Reýhaniniň 1911-nji ýylda çap etdiren «Kitaby-Halidinden» täsirlenip ýazan bolmaly. Jebran Parižde heýkeltaraşlyk ugrundan okan iki ýyllyk ömründe fransuz dili bilen bir hatarda birnäçe medeniýetden peýdalandy.

Őeýle-de, öz ene dilinden goruny güýçlendirmek maksady bilen Beýrutdaky «Hikmet» medresesinde iki ýylyny geçirdi.

Jebran feodalizme we din adamlaryna gazaply hüjüm etmek bilen bir hatarda başga dinlere-de ýüzlenipdir.

Meň pikirimçe, onuň Kurany-Kerimden we «Nehjül-Belagadan» hem çuň täsirlenmeleri bar, «Pygamberiň» birnäçe ýerinde şeýle täsirlenmeleri duýup bolýar.

Semir ATAULLAH,

Liwanly žurnalist.

Çarşenbe, 01.02.2023 ý. Edebiýat täzelikleri